

Debat: The Next Tech Wave & Responsible Innovation, Delft Design for Values Institute
Datum: 14 september 2018, Tweede Kamer, 's-Gravenhage
Bijdrage: Jan Middendorp, Tweede Kamerlid VVD

Allereerst dank voor de uitnodiging.

Voor een Tweede Kamerlid zijn bijeenkomsten als deze zeer waardevol.

In de Kamer werk ik elke dag aan onze snel digitaliserende samenleving. Voor de woordvoerder informatiesamenleving zijn er elke dag weer spannend zaken die de aandacht opeisen. Van e-identiteit, algoritmen tot de veiligheid van de software die de overheid gebruikt. Het gaat ongelooflijk snel. Er zijn enorme kansen. Kansen om Nederland ook online veilig en sterk te maken. Tegelijkertijd gaan de ontwikkelingen zo snel dat niemand nu, vandaag het juiste antwoord heeft op de bedreigingen die er ook zijn. Ik zal het maar eerlijk zeggen. Ik ben hier dus ook om te luisteren.

We hebben zojuist mooie, interessante en vergaande presentaties gehad over artificiële intelligentie, kwantum computers en big data. Dat geeft weer nieuwe inzichten en inderdaad iedereen die bij de plenaire sessie was loopt de deur uit met nieuwe ideeën, kansen en uitdagingen.

Die mooie inzichten om te zetten in concrete actie is een race tegen de klok en vergt veel. Want bedrijven, overheden, mensen, we bevinden ons allemaal op nieuw terrein.

Dat is de hele korte samenvatting van wat ik wil zeggen. Ik zal dat toelichten.

Toen ik hiernaartoe kwam op de fiets van het station was het een hernieuwde kennismaking. Ik ben mijn studie hier begonnen in Delft. De decaan zei toen op de eerste dag: "kijk rechts en kijk links, deze mensen zijn er straks niet meer". Ik was er zelf niet meer na minder dan een jaar als student in Delft. Technische natuurkunde is het dus niet geworden. Voor mensen hier die op een Kamerlid en Bèta's hoopte; wees niet ongerust ik heb daarna geologie gedaan om via de studie economie en het bedrijfsleven de Tweede Kamer in te gaan.

Het kan best zijn dat het verhaal dat ik nu vertel live gestreamd wordt. Dat is nog maar heel kort mogelijk maar we zijn de tijd dat niet zo was al weer vergeten. Er is zoveel mogelijk dankzij de snelle digitalisering. De vierde industriële revolutie is nauwelijks te volgen. We moeten de ontwikkelingen wel volgen. Sterker nog we moeten deze revolutie voor blijven. Ten eerste omdat deze direct impact heeft op de wereld van gewone mensen, alle mensen. Maar ten tweede en dat is een verschil met de drie eerdere revoluties omdat we nu de kans lopen dat we het stuur kwijtraken. Kunstmatige intelligentie is daarin cruciaal.

Helder is dat je discussies nu moet voeren. Daarom vind ik het fantastisch om hier te zijn. Want alleen door het onbekende terrein te betreden en over deze onderwerpen te praten kan je het in kaart brengen.

Misschien kan ik er een paar dingen uit lichten om te laten zien waar we staan. Want hoe gaat het in Den Haag? Het is veel zoeken en soms is er sprake van regelrechte verwarring als het gaat om de digitale revolutie, robotica en kunstmatige intelligentie. Ik was heel blij met een recent ongevraagd advies van de Raad van State. De Raad van State gaf aan dat we “iets moeten met algoritmen” en heeft een voorzet gedaan. Wij politici, die daar beslissingen over moeten nemen, die het beste voor mensen in Nederland zoeken moeten ook Kunstmatige Intelligentie proberen te begrijpen.

Bijvoorbeeld bij het digitaliseren van wetten. Daar kan je beslisregels gebruiken en daar is in de Tweede Kamer nu een debat over op gang aan het komen. Het debat over wat er moet gebeuren als we de beslisregels niet zelf begrijpen omdat zij zelflerend worden en er grote datasets onder liggen moet nog beginnen.

Ik bevind mij hier op gevaarlijk terrein, maar ik ga het toch proberen vanuit die moeilijke en in Den Haag grotendeels onbekende kant te benaderen. We hadden het net aan tafel in de werksessie even over algoritmen die bepalen wie naar welke school mag. We kwamen tot de conclusie dat transparantie helpt. Als mensen weten hoe het verdelingsmechanisme werkt is er al iets gewonnen. Maar transparantie is niet de alles omvattende oplossing.

Politiek gaat over verdelingsvraagstukken. Daarbij gaat het niet alleen om *moral overload* zoals die door de vorige spreker genoemd werd, maar juist ook over *uitruilen*. Dit wordt cruciaal als we de wereld om ons heen gaan inrichten en klaarmaken voor een tijd waarin Kunstmatige Intelligentie een hoofdrol speelt. Als je algoritmen die plekken op scholen weggeven transparant maakt en de gemeenteraad neemt een politiek besluit kunnen mensen weten mensen hoe het werkt. Als er dan een nieuwe gemeenteraad komt die een andere politieke balans kiest moet je het weer over dezelfde algoritmen gaan hebben. Dan moet je algoritmen die politiek geladen zijn en waar je controle over wil hebben gaan herzien.

Dit inspireert mij, omdat het slechts een van de vele voorbeelden is dat we politiek nog slechts aan het begin staan van een lange weg

Een tweede voorbeeld van de uitruilen die ik net noemde. We kunnen voor situaties komen te staan die politiek nog ingewikkelder zijn. Ik haal maar even Hayek erbij en de manier waarop hij naar de economie keek als een zelflerend mechanisme en daarom veel minder dan zijn grote rivaal Keynes wilde sturen. We gaan die discussie ook zien met de technologische ontwikkelingen die er nu zijn.

Ik sprak net over algoritmen transparant maken en de normatieve afwegingen laten zien. Iemand zei bij haar presentatie “*Big Data*, kan dat allemaal? Kan het beter als het al eens op deze manier gebeurd is?” Als ik het onzekerheidsprincipes erbij haal geloof ik dat niks gebeurt zoals de vorige keer. De website *spurious correlations*, raad ik iedereen hier aan. Daar kan je dingen zien als dat het aantal gegeten hamburgers correleert met het aantal cavia’s in de staat Vermont;

Maar ik ben heel blij dat de Raad van State zo'n rapport schrijft en dat de discussie nu op gang komt. Echt fantastisch ook dat jullie zoiets organiseren want de discussie is echt heel belangrijk.

Ten derde, en dat ligt mij aan het hart. Ik weet niet of het goed nieuws is voor de *self sovereign identity*, maar de dag voor 14 juli heb ik een Initiatiefnota gelanceerd. Een initiatiefnota is zeg maar een suggestie aan de overheid om iets te gaan doen. In dit geval ging het om het bouwen van een *Online identiteit*. Om mensen met een digitale kluis een identiteit in de digitale wereld te geven en daarmee de regie op hun persoonsgegevens terug te geven. Er is een Basis Registratie Personen waar mensen geregistreerd zijn, mensen hebben een paspoort en registratie van personen. Opeens wordt het mogelijk om dat online beter te doen. Je moet dan gaan kijken met wat er nu bestaat naar hoe kunnen we de gegevens van mensen in een veilige digitale situatie brengen waar mensen er in hun eigen digitale kluis zelf grip op hebben? De mogelijkheden zijn er. Maar: als je techniek wilt gebruiken is er nog een hele hoop werk te doen. s. Ik heb niet alle antwoorden, maar dit was een reflectie. Ik hoop daaraan te hebben voldaan. Bedankt voor de uitnodiging.

Twitter: @Jan_Middendorp | Facebook: JanMiddendorpVVD

NB: gesproken tekst kan afwijken van de gedrukte tekst